

Fremtidens universitetsuddannelser

Udfordringer

Hvordan sikrer vi, at vi er klar til fremtiden og har de rette kompetencer. Det spørgsmål fylder meget. Der er mange meninger om, hvordan fremtidens arbejdsmarked vil blive. Et gennemgående træk er, at der bliver peget på behov for løbende kompetenceudvikling – med statsministerens ord er hører tanken om, at man får en given uddannelse, og så klarer man sig med den resten af livet, nok fortiden til.

Spørgsmålet er, hvad det betyder for den måde, uddannelsessystemet er indrettet på.

De studerende skal rustes til fremtidens arbejdsmarked

Mange peger på, at de såkaldte 21th century skills: kritisk tænkning, problemløsning, kommunikation, samarbejde, kreativitet og innovation får stigende vigtighed. I takt med den stigende omstillingshastighed bliver det samtidig vigtigt at "lære at lære" og hurtigt kunne sætte sig ind i et nyt stofområde, snarere end en dyb fag-faglighed, der kan anvendes et helt arbejdsliv.

Der er ikke en modsætning mellem løbende specialisering i forskellige områder og en kandidatuddannelse. En kandidatuddannelse er tværtimod en forudsætning for hurtigt at kunne tilegne sig ny, højt specialiseret viden. Det skyldes, at kandidatuddannelserne i dag er kendetegnet ved, at man beskæftiger sig med kompliceret akademisk stof, som giver både en konkret specialiseret faglig viden inden for et område, der kan anvendes i relevante sammenhænge, og samtidig en række mere generelle akademiske kompetencer, som læres ved at beskæftige sig intenst med et specialiseret stof på højeste niveau. Det er f.eks. kompetencer til at arbejde og tænke systematiske, behandle store stofmængder, arbejde selvstændigt osv. Man får dermed værktøjskassen til efterfølgende hurtigt at sætte sig ind i nye områder – også i dybden.

Samtidig giver fuldtidsuddannelse mulighed for at have fuldt fokus på læring, hvor deltidsuddannelsesstilbud ofte får mere instrumentel karakter, hvor de studerende fokuserer på at bestå eksamen og kun tilegne sig det stof, der er relevant ift. deres nuværende arbejdsfunktion i snæver forstand. Derfor er kandidatuddannelser fortsat af største vigtighed. Den eksisterende model med en treårig bacheloruddannelse og en to årig kandidatuddannelse er efter IDA's opfattelse yderst hensigtsmæssig, da det kræver en toårig kandidatuddannelse at nå tilstrækkeligt i dybden.

IDA MENER

- Fortsat behov for kandidatuddannelser og en 3+2 model. Højt specialiserede kompetencer på et område giver mulighed for hurtig tilegnelse af nye kompetencer på andre områder. Kandidatuddannelser er derfor forudsætning for hurtig omstilling til ny teknologi.
- Retskravet skal udvides til fem år. Det giver øget fleksibilitet.
- Fremtidens arbejdsmarked kræver større omstillingshastighed. Universiteterne bør derfor revurdere, om antallet af uddannelser er det rette eller om færre og bredere uddannelser er en mere hensigtsmæssig model.
- Behov for modulbaserede efter- og videreuddannelsesstilbud af en anden karakter end de eksisterende
- Teknologi vil forandre læring og undervisernes rolle. Det fysiske møde er fortsat centralt, men skal bruges til noget andet end i dag. Underviseren får derfor en ny rolle.

Fremtidens universitetsuddannelser

Der kan være behov for større fleksibilitet, fx at nogle vælger at arbejde et par år mellem bachelor- og kandidatuddannelse. For at undgå at det at teste arbejdsmarkedet af betyder, at døren til en kandidatuddannelse lukkes, bør retskravet udvides til fem år.

Løbende specialisering gennem efter- og videreuddannelse

I takt med at behovet for specialisering stiger og at omstillingshastigheden stiger, bliver der behov for nye kompetencer. Civilingeniører og naturvidenskabelige kandidater har gode forudsætninger for hurtigt at tillære sig nye færdigheder – men det kræver at det rette udbud af kompetenceudviklingstilbud er til stede. Derfor foreslår IDA at der etableres korte, modulbaserede eftervidereuddannelsesstilbud, hvor indholdet er tilpasset målgruppen.

Gentænk behovet for mange uddannelser i lyset af fremtidens arbejdsmarked

På det tekniske og naturvidenskabelige område er der mange forskellige udbud, og antallet af uddannelser er steget markant.

Fremadrettet er der meget, der tyder på, at man ikke kan nøjes med en specialistuddannelse, men at der er behov for flere løbende specialiseringer grundet omstillingshastigheden, hvorfor det i endnu højere grad bliver vigtigt at 'lære at lære'.

Derfor opfordres institutionerne til at revurdere, hvorvidt balancen mellem generelle kompetencer og specialistkompetencer er den rette – ikke mindst i forhold til antallet af bacheloruddannelser. Færre uddannelser betyder ikke nødvendigvis at specialiseringsmuligheder går tabt, idet toning gennem valg af fag er muligt uagtet spørgsmålet om titel.

Teknologi kan øge læring med de rette rammer

Teknologi giver mulighed for øget fleksibilitet og kan ændre undervisningsform. Det fysiske møde er fortsat vigtigt for læring, men tiden skal bruges til noget andet, og underviserens rolle ændres. Underviseren skal tilrettelægge læringsforløb og fx udvælge curricula – måske flere forskellige curricula til samme læringsforløb. Samtidig kan teknologi bruges til at understøtte studentercentreret læring.

Kontakt

Spørgsmål kan rettes til chefkonsulent Anne Katrine Bojsen, akb@ida.dk.